

(א) [נעיל: כג: (ג) ז"ב קמ, (א) [שם קמא:]]

מוסף רש"י

ויתומים מבקשין כבודת אמן. כגון כבודת האחת מרובה, או אם שתיים שוות פעמים האחת רבים וזני האחת מועטין ואחת המועטין מבקשים כבודת אמן לתקנה צניעין וזני השניה יתקן את כבודת אמן צניעה, ובאין עליהם מנה מלאי כבודת אמן שכתוב בה כבודת בנין דכתיב ידיוהו ילמי מניא איתן יתון כפך כבודתן כי (לעיל ג:). היה שם מותר דינר. על שני הכבודות, שמקיים זו נחלה לדוריתא, אלו נוטלין כבודת אמן ואלו נוטלין כבודת אמן. ואם לאו חולקין בשוה למנין גולגולתא, דבמקום דמיעקבא נחלה לדוריתא לא תקון כפך (שם). בסילורא דלא מבט דמא. קון שמחלין וכן יאמרו על יניכ זו, דהיינו נדוי (רשב"ם ב"ב קנא).

תוספות ר"ד

אמר מר זוטרא משמיה דרי"פ (הלכתא א' בחיי וז' במותו י"ל כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר להברתה פ"י וכל שכן ב"ח דהוי מותר שאם מתו שתיהן בחייו וזכו הבנים של שתיהן ליטול אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן ויש על אביהן ב"ח שאם יגבה ב"ח ואלו (י"ל) [נטלון] כתובת אמן אין שם מותר דינר אמרי' שמה שגבה ב"ח הוא ידירת במותר והוא ירושת אביהן שעל כל הבנים מטיל לפרוע חוב אביהן מממן אביהם והכי אמרי' בגמ' דאפילו מ"ד אין כתובה נעשה מותר להברתה מודה הוא דבעל חובו נעשה מותר: **מתנא'** מי שהיה נשוי ב' נשים ומתו ואח"כ מת הוא אמן ואין שם אלא כרי ב' כתובות חולקות בשוה ה"י שם יתר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן. ואם אמרו היתומים הרי אנו מעלין על הנכסים ויתר דינר כדי שיטלו כ"א אין שומעין להם אלא שמין את הנכסים בב"ד ה"י נכסים בראוי אינן כבמוחזק רש"א אצי"פ שיש שם נכסים שאין להם אחריות אינו כולם עדי שהיה שם נכסים שיש להם אחריות יתר על ב' כתובות דינר. פ"י ומתו שתיהן בחייו וירשה הוא ואח"כ מת הוא היתומים מבקשים כבודת

מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות צא.

צא.

**עין משפט
נר מצוה**

א ב מ"י פ"ע מהל' אשות הל' ג סג עשין מ"ח טו"ע אה"ע קמ"א ק"א קט"ף ז: ז ג מ"י שם הל' ה טו"ע שם ספ"ף ה: ח ד טו"ע ש"ע שם ס"ג: ט ה טו"ע שם ספ"ף יד: י ו ז מ"י שם הלכה ה טו"ע שם ספ"ף ה:

תוספות ר"ד (המשך)

אמן כב"ד. וכגון שהיתה כתובה א' גדולה מחברתה ואין בכלן הנכסים שהניח בין אלא כדי שתי הכתובות שלהן חולקות בשוה ירושת אביהן לפי הגולגולת כ"א חלקן שאר ירושה דאורייתא כדאמר"י טעמא לפיל בפי עניה דבמקום דמיעקבא ירושה דאורייתא לא תקינו רבנן ובטל שם הנאי בב"ד. ה"י שם יתר על ב' כתובות דינר א' דמקימ"י ביה ירושה דאורייתא אלו נוטלין כבודת אמן ואלו נוטלין כבודת אמן ואותו הדינר או אם יש יתר חולקין לפי הגולגולת ואם אמרו היתומים הרי אנו מעלין על נכסי אבינו יתר דינר אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בב"ד שמעשה שמת אביהן זכו שיתחלקו הנכסים בשוה כפי גולגולתם. היה שם נכסים בראוי שראוי לפיל להם ירושה מאבי אביהן אחרי מות אביהן ועם שיהא הירושה יתיה שם מותר אין כבמוחזק דבעי' שיהא מותר נכסים בעת מות אביהן שהחזיק אביהן באותו מותר ור"ש סבר דאפי' מותר מטלטלי לא הוי מותר עד שיהא מותר דינר במקרקע וזכי היכי דכתובת בני' לא גביא ממטלטלי אלא ממקרקע אבל ת"ק סבר דבכל מידי דמקימ"י ירושה דאורייתא אפי' מטלטלי הוי מותר ואין הל' כר"ש דיהיר וזכי אלף ושל זו ה' מאות. אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כבודת אמן ואלו נוטלין כבודת אמן ואם לאו חולקין בשוה (פ' א"ב) בשעת מיתת אביהן ה"י מרובים וה"י שם מותר דינר קודם ששטאוהו ב"ד והוולו ותמעטו ועכשיו בשעת גביותן אין שם מותר דינר כבר וזכי יורשים מותרים לטול כתובת אמן. מועטין ונתברו מאי פ"י אם בשעת מיתת אביהן לא היה שם מותר דינר וקודם שבאו לגבות ולשוים בב"ד הוקרו ויש בהן מותר מאי ת"ש דנכסי דבי בר צרצור מועטין ונתברו ה"י אתו לקמי' דר"ג איל כשם שמרובין

ומר סבר אפי' ממטלטלי. פ"י ר"ש וקשה לי אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה כדפרין בסמוך וי"ל דעדיפא מינה פריק: **אלא** הבא בפחות מדינר קמיפלגי. והסתא בעי למימר דלר"ש ודאי סגי בפחות מדינר ומינה א"כ הדרכ' קשיא לדוכתיה אם יש שם כיון שיש שם מיבעי ליה: **וכי תימא** איפוך. ראשונה קאי משמע מתוך פירשו דל"ג לעיל צאים צניה של זו לאחר מיתת אמן דמשמע צהדיא לצניי שניה קאי אלא גרס צניה של זו לאחר מיתה וקשה דכלל הספרים גרסין ליה ועוד אי צניי ראשונה קאי מה לו להזכיר לאחר מיתה פשיטא דצאין דקאמר לאחר מיתה דהא מתה קתני ועוד קשה לי דהואיל וצניי למימר איפוך הוה ליה לאסוקי פלוגמתייהו צכתובה נעשית מותר לחברתה ועוד גרסין צפירוש ר"ח צהדיא צאין צניה של שניה לאחר מיתה על כן פ"י ר"ת צניי שניה קאי לעולם ואיפוך סברתייהו דת"ק דאמר צאין צניי שניה ולוקחין כבודת אמן והראשונים אין להם כשאין להם מותר כלל אצל אם היה שם מותר אפילו צפחות מדינר יש להן כבודת בנין דכרין ואתא ר"ש למימר דוקא אם יש שם מותר דינר ומדכ"ז שמעון נשמע לת"ק דמדקאמ' אם יש שם משמע לקדק דברי ת"ק כשאין שם מותר כלל קאמר דוקא: **כי** הנך תרי צ"שני קמאי ואיפוך. וכדפרש"י דת"ק אמר צניי שניה וצניי ולא צני ראשונה כשאין שם מותר כלל אצל ממטלטלי או ממשעבדי נוטלין ואתא ר"ש למימר דוקא דינר מקרקעי וצניי תרי:

והבא בדינר מקרקעי קמיפלגי מר סבר מקרקעי אין מטלטלי לא ומר סבר אפילו מטלטלי ומי מצית אמרת הכי והתנן ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כולם עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות יתר על ב' כתובות דינר אלא הבא בדינר משעבדי קמיפלגי מר סבר מבני חורין אין ממשעבדי לא ומר סבר אפי' ממשעבדי אי הכי ר"ש אומר אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה אלא בפחות מדינר קמיפלגי מר סבר דינר אין פחות מדינר לא ומר סבר אפילו פחות מדינר והא ר"ש דינר קאמר וכי תימא איפוך ת"ק דמתנאי' נמי דינר קאמר אלא כי הנך תרי לישנאי קמאי ואיפוך אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה בשלמא אי אשמעינן אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין ולא אשמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה הוה אמינא אי איכא מותר דינר אין אי לא לא אלא ידענא משום דאחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין אי אשמעינן אחת בחייו ומתו שתיים יולדת נקבה היא ולא בת ירושה היא אבל אחת בחייו ואחת במותו והא דלאחר מיתה יולדת זכר היא אימא ליהוש' לאינצווי קמ"ל:

מתנאי' מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא ויתומים מבקשין כתובת אמן ואין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה יהיה שם (ב) מותר דינר אלו נוטלים כתובת אמן ואלו נוטלים כתובת אמן ואם אמרו יתומים אנהנו מעלים על נכסי אבינו יפה דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין יהיו שם נכסים בראוי אינן כבמוחזק ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כולם עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות ויתר על שתי הכתובות דינר: **גב'** ת"ר לזו אלף ולזו חמש מאות אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו יחלקו בשוה: **ד'** פשיטא ימרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין מועטין ונתברו מאי ת"ש דניכסי דבי בר צרצור מועטין ונתברו הוה ואתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסינהו לא אשגחו אמר להו אי לא מפייסיתו להו (א) מחינא לכו בסילורא דלא מבט דמא שדרינהו לקמיה דרב נחמן אמר להן יכשם שמרובין ונתמעטו זכו

אבל יותר ממני שאחס צאים ליטול כתובת אמתם יתר על החלוקה אם נטלתי אני כתובת אמני לא מאצי ירשתי אלא מאמני: **מתנאי' ויתומים מבקשים כבודת אמן.** שכתובת אמתם מרובה משל חברתה ואומרים צניה כתובת בנין דכרין נטול וכן אתם והשאר נחלוק: **חולקין בשוה.** כשאר כל ירושה לפי הגולגולת: **אם אמרו יתומים.** בני הכתובה הגדולה: **הרי אנו מעלין על נכסי אבינו.** מעלין דמיהן לקבלם עלינו ציוקר כדי דינר יתר על שוויין כדי שיהיה שם מותר דינר ויעלו כתובת אמתם: **היו שם נכסים צראוי.** שראויה ליפול כלל ליהוה ירושה מאצי צאיהם אחר מות אביהם ולכשתפול יהיה שם מותר דינר צמתי הירושות: **אינן כבמוחזק.** אינן נחשצין עכשיו להיות כאלו הן מוחזקין בהן כבר ויש כאן מותר דינר: **גב' מרובים.** צעעת מיתה ואילו שמהם צאומה שעה היה שם מותר דינר: **ונתמעטו.** שהזלו קודם ששמאו צב"ד: **כבר זכו צהס.** יורשי כתובה הגדולה לזכות צכתובת אמתם משעת מיתה שהיה שם מותר דינר: **זילו פייסינהו.** לירשי כתובה הגדולה: **סילורא דלא מבט דמא.** קון שאינו מוטיא דס צנוקצו צצשר. כלומר שמתא נדוי: **זכו**

(א) אולי חסר כאן וז"ל פשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו כזן וירשין פ"י אם בשעת מיתתו.

יא א ב מני פ"ח מהל' מלוה ולה ה' ט סג עשין ד' טו"ע ח"מ ט' קד סעף ג: יב ג ד מ"י שם ה' י טו"ע שם ט' קו סעף ו: יג ה טו"ע א"ע ט' קה סעף ז:

תוספות רי"ד

ונתמטעו וכו בהן יורשין כתובה של מרובה כל מוטעין ונתרבו וכו בהן יורשי כתובה מוטעין לחלוק בשוה שהכל הולך אחר שעת מיתת האב: האי גברא יהוה מטיק ב"י אלפא וזו תר"ל תרי אפרתי ובנינהו חוה ב' מאות וזיא ב' מאות אהא בית טרפא חדר מינינו הדר אהא קטרף לאידך שקיל חדא אלפא וזיא אויל לגביה א"ל אי שוויא לך הא דקטרף אלפי וזי וזי וואיסתלק. סבר רמב"ח וזי למימר היינו מתני' דתנן אם אמרו היתומים חרו אנו וכו' א"ל רבא מי דמי התם אית ליה פסידא יתימא הכא מאי פסידא אית ליה אלפא יהיב ואלפא שקיל וזי' כרבא דסבר דמצי הלוקח לטלף לב"ח בזווי אבל רמב"ח סבר דלי"מ לסלוקי בזווי ומאי דאמרי' ב"י הגויל ובשנים אוחזין וב"י המקבל הניחא א"ל אית ל' ללוקח וזי לא מצי מסלק לבי"ח שפיר אלא למי' וכו' וזאת היא הלוקח רמב"ח ורובא: וטרפא בכמה כתבינין פ"י אם נתרצה ב"ח לקבלה באלפא וזי ובה הלוקח לב"ד שיכתוב לו טרפא על המוכר שמכרה לו באחריות בכמה כתבינין ל' רבינא אמר באלפא שהי' כך ה"י חובו ורב עורא אמר בת"ק כפי הדמים שנתן הלוקח ותלמודא פסק ק"י ע ומכאן יש להוכיח שרא"ע לרובין שטר על שבעין ברי' וזו ומכר ללוי ב"י אינו גובה לוי משמעון לך לא אמר כלום ה"מ כשאמר מה שאירש מאבא סתם אבל אם אמר אדם זו שאירש קנה אפ"י למי' אין אדם שמתנה דבר שלא צ"ל לעולם דאי לאו הכי יאיהו מוכר כל עיקר כמותת אמו דהיינו מה שאירש מאימא ללשון ראשון שפ"י רש"י שהיתה אמו נשואה לבעל ולכן קאמר צטוצת הנאה אפ"י ימות בעלה בחייה שמה ימות גם הצן בחייה ואין ללוקח צה כלום

כך מועטין ונתרבו וכו בהן יורשין. פי' צקונטרס וחולקין צושו וכן פי' ר"ח ואע"ג דכריש מי שמת (צ"ד דף קלט: וסג) גזי נכסים מועטים להצנות זיונו והצנים ישאלו על הפתחים אמרינן דצין מועטין ונתרבו צין מרובין ונתמעטו יד הצנים על העלוניה והצנים ירשו והצנות זיונו ולא אמרינן מועטים ונתרבו ככר וכו צהן הצנות כדאמר הכא דזכו צני כמותה הקטנה לחלוק צושו היינו משום דצכל דכתא אזלינן טפי צמר נחלה דאורייתא ועוד מפרש רבי כשם שמרובין ונתמעטו וכו צהן יורשין פי' צני כמותה גדולה קך מועטין ונתרבו וכו צהן יורשין צני כמותה גדולה ואע"ג דאזלינן הכא צמר תקנתא דרצנן טפי מהתם משום הכא לא מיעקר נחלה דאורייתא אצל רצנן מיעקר לגמרי נחלה דאורייתא ולא ירשו הצנים כלל. מ"ר:

מאי פסידא אית ציה אלפא יהיב אלפא קא שקיף. מכאן רגילין לומר דהא דמסקינן צהמקבל (צ"מ ק: וסג) הניחא למי' אי אית ליה וזי ללוקח לא מצי לסקוקי צווי אלא למי' מצי לסקל כו' היינו פלוגתא דרמי צר חמא ורצא דהכא רמי צר חמא ס"ל לא לסקוקי מיכו לרמי צר חמא ניחא אבל לרצא מנא לן דלמא הא דהוה הכא מצי לסקוקי משום שלא היה רוצה ליקח את האלפא אלא צה' ממות הלוקח רוצה לתת ארצא ולכן סילקו אבל היכא דרוצה הבעל חוב ליקח הקרקע צאומס דמים שרוצה הלוקח לסקוקי מצי למימר דמודה רצא דלא מצי לסקוקי וי"ל דמי' כל שעה יסקלנו שיסוס לו הקרקע כפלים על שווי:

והרבנא בחמש מאה. דלא חשצין כמו שצ"ח: **דובנה בכתובה דאימיה בטובת הנאה.** מכאן נראה לר"מ דהא דלמר (ג' צ"ט נחלין וצ"ק דצ"מ דף טו.) וסג) מה שאירש מאבא מוכר לך לא אמר כלום ה"מ כשאמר מה שאירש מאבא סתם אבל אם אמר אדם זו שאירש קנה אפ"י למי' אין אדם שמתנה דבר שלא צ"ל לעולם דאי לאו הכי יאיהו מוכר כל עיקר כמותת אמו דהיינו מה שאירש מאימא ללשון ראשון שפ"י רש"י שהיתה אמו נשואה לבעל ולכן קאמר צטוצת הנאה אפ"י ימות בעלה בחייה שמה ימות גם הצן בחייה ואין ללוקח צה כלום

הלכן ודאי צמקוס שהוה מכיר את המכר היו מקח קיים דאין סברא לומר דהא אמי כמי' אדם מקנה דשלג"ל דהא קי"ל דאין אדם מקנה דבר שלא צא לעולם ומיהו ללשון אחר שפירש רש"י אין ראייה מכאן כלום דפירש דצונה לכתובתה דאימא שדה שיחד צציו לאמו לכתובתה ומת ונפלו נכסים לפני זה וכל זמן שלא עמדה צצין אס מכרה זה המכר קיים ואינו יכול לחזור שהרי יורש הוא וכל הנכסים לפניו אלא שחייב לתת כמותה לאמו כשתמצענו ועל שדה זו שעבודה אימא והיא יכולה לטורפה מיד הלוקח ומשום דא"ל הא היא אמי ומערערא לא מפליגא לך דלמא שדה שיחד צציו לאמו כשתמצענו ועל שדה זו שעבודה איתא ומערערא לא מפליגא לך ותפסיד מעותיך לא מכרה אלא דצבר דצבר מנינו ראייה שמה שצ"ח וזי וסג) צן שמכר צכסי צציו חיי אציו ומת צנו מניחא מיד הלוקחות ומי' משום דמכח אצוה דלצא קאמתינא והשתא צללו הא טעמא נמי הא אין המכר קיים כלל אלא התם ודאי צצדה זו שאירש מאבא איירי צציר המכר (וע"ע מוס' צצמות סו: ד"ה הבעל): ש"ך דף צג **ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וקפו ע"יו במלוה כו'.** מקשינן אמאי נקט צצחירות דכל מידי דלחא לאשמועינן השתא דא"ל צני ראובן לשמעון אן מטלטלי צציק אציו גצן כו' והא ש"ך אפ"י שלא צצחירות נמי ואומר רבי זקפו עליו צמלוה דווקא דאי לא

וכו צהן. יורשי כמותה הקטנה לחלוק הכל צושה הואיל וצשעת מיתה לא הוה צהו מותר: **מסקי ציה.** נושים צו: **שקל.** לוקח אלפא וזי: **אי שוויא לך.** היהא חדא לקבלה צמוצ שלך ומינא לי אה זו: **ואיסתלק.** מתרוויחו: **היינו מתני'.** ממתני' מצינן למיגמר האי דינא דלא מצי טעין ליה האי לוקח הכי שהיה מעלה על דמיה: **איס לנו פסידא.** לצני כמותה הקטנה צהעלותן של אלו: **וטירפא צכמה צצצין.** הרי לוקח זה מכרה לנושה צאלף זוו לפצומו צמוצו וחזור לצ"ד לכתוב לו שטר טירפא על זה שמכרה לו צצחירות והרי טרפיה ממנו צדמי אלף זוו שהיה צמוצ צכמה צצצין ליה טירפא צאלפא כשיעור חמוצ או צה' מאה שהרי כך קנאה ממנו: **קטיני דארעא.** שדות קטנות: **מזה על היסומים לפרוע חוץ צצצין.** משום כבוד צצצין אלא שאין לצני' דין א לנפולן על כך דלאו מלות עשה מפורשת היא ככוכה וכלול צאלא מלוה צעלמא דרצנן: **צין קא טריף.** שנכסי הלוה נשתעצבו לו: **דלא אמרו ליה.** כשפרעו את הראשונים: **דמי קטיניא.** צצצר מכר ולא כפריעת חמוצ: **דצנה לכתובתה דאימיה.** שהיתה נשואה לאחר ומכר כמותה צציי בעלה: **צטוצת הנאה.** צצבר מועט מפני שהוה ספק שמה תמות וירשנה בעלה או אפילו ימות בעלה בחייה שמה ימות הצן בחייה ולא תצא הזכות לידו ואין ללוקח צה כלום דלא היה זה שלוחו: **א"ל אי איתא אימא וקא מערערא לא מפליגא לך.** והמעט לא אחזיר לך דשלל צצחירות אני מוכר לך: **אחא איסו וקא מערערי.** לומר אני תחת אמי עומד ואטלטו ואף המעות לא אחזיר דשלל צצחירות צצירת וקצילת: **אחריוס.** דנפשיה. אס יצא הוא ויערער דין הוא שיחזיר לו מעותיו והני נמי דחוזר צצכירת הקרקע דאין אדם מקנה דבר שלא וזה צו דמתני' (צ"מ דף טו.) מה שאירש מאבא מוכר לך לא אמר כלום. והא לא דמיא לגוול שדה ומכרה וחזר ולקחה מצעלים הראשונים דקי"ל צה (סס טו.): מה מכר ראשון לפני כל זכות שתצא לידו דהתם לקחה דוקא דטרח אצחמה וזונה כי היכי דליקוס צהיימנותיה עם לוקח אבל נפלה לו צירושה אמרינן התם ירושה ממילא הוה ולא טרח למיקס צהיימנותיה וחוזר צצכירתו ומחזיר המעות. לשון אחר דצונה לכתובתה דאימיה צטוצת הנאה שדה שיחד צציו לאמו לכתובתה ומת ונפלו נכסים לפני זה

וכל זמן שלא עמדה צצין אס מכרה זה המכר קיים ואינו יכול לחזור שהרי יורש הוא וכל הנכסים לפניו אלא שחייב לתת כמותה לאמו כשתמצענו ועל שדה זו שעבודה מוטל והיא יכולה לטורפה מיד הלוקח ומשום דא"ל הא היא אמי ומערערא לא מפליגא לך ותפסיד מעותיך (ג' לא מכרה אלא דצבר מועט: **שלא צצחירות.** כל מי שיערפנה מידך אפ"י צצין לא אחזיר לך המעות: **ומכרה לראובן.** צעלים הראשונים: **צצחירות.** שכל מי שיערפנה צצין יפצנה לו: **וחתא**

שקנה ממנו שלא באחריות ובאו הנכסים ליד האם שנאלמנה ולא ערעה ומתה ובא וחי' מערער לומר אני במקום אם אני עומד וכמו שאם היתה מערערת הי' מפסיד מעותיך גם עתה (יפירידם) בערעורו וסבר רמב"ח למימר הכי וא"ל רבא נהי דאחריות וכו' פי' מסתמא כשמכר לו ע"ד כך מכר לו שהוא לא יערער ועכשיו כשמערער נהי שיכולת לבטל המכר מפני שכיון שמכר כתובה אמו לא היתה שלו אבל הדמים חייב להחזיר לו:

(א) [נטיקן ל: ג] (ב) [השגת מוס' על קט:] (א) [השגת מוס' על זה ע"י לעל פו. ד"ה פריעתן] (ד) [ג"ל כי לא מכרה מי' רש"ל] (ס) [וע"י מוס' צ"צ קמ. ד"ה ימומס] (י) [וכן צעטס אוחזין טו: וימר מוקס צצ"ק לו. וע"ש מוס' ד"ה הניחא וע"ע מוס' צ"מ לה. ד"ה הניחא] (י) [לא מלמתי צשום דומא אלא רק צצ"ק דצ"מ טו.]

תוספות רי"ד (המשך)

שהו ג' אהא ב"ח קטרף ל' אויל יתמי יהבי ל' וזו אהא ב"ח וקטרף ל' אתו לקמי' דאבי א"ל מצוה על היתומים לפרוע חוב אביהן הנך קמאי מצוה עבדיתו השתא כי קא טריף ברין טריף פי' אע"ג דמטלטלי דיתמי לבי"ח לא שחטעביי מצוה עליו לפרוע משום כבוד אביהן. ולא דמיא האי מצוה למצוה דאמרון פרוקן דלעילי דהתיא מצוה כפינין ל' כמות סוכה ולולב אבל הכא לא כפינין להו דמטלטלי לא כפינין להו משתבדי דיתמי לבי"ח לא משתבדי אלא מצוה בעלמא הוא עבדי ואי לא לא ומשום דפרי' ליה בסתם א"ל אבי מצוה קא עבדיתו ולא פרתם אותן בפירין השדה ובינין הוא חוזר וטורף השדה שהיה משועבד לה' וזו לא אמרון אלא דל"א הן ז' וזו דמי קטינא ונינהו אבל אמרו הגי' זו וזו דמי קטינא נינהו ס' וזו דמי סלקינהו: והוא דובין לכתובה דאימיה שכתב הנאה ואל ללוקח אי אחא אם ומעריערא לא מפליגא לך שוכיבא אמי ולא ערערא אחא איהו וקא מערערי סבר רמב"ח למימר איהו במקום אימא קאי א"ל רבא נהי דאחריות דאימיה לא קבל עליה אחריות ידיה מי לא קבל פי' מכר כתובת אמו שהיתה על אביו ללוקח בטובת הנאה שמתת אמו בחיי בעלה יפסיד מעותיו ואם תתאלמן או התגרש שיבואו הנכסים ליד (האב) [נאמן] שיכנה בהן הלוקח דאלו היה מוכרת אמו ללוקח בענין זה היה מכרה קיים שאילו תתאלמן או תתגרש איה וזכה הלוקח בכסי כתובתה ולא יקרא זה מקנה לחיבורו לה כח ההבטוח בחיי בעלה ויכולה היא למכור הם הנכסים אלא שאין לה כח ההבטוח בחיי בעלה ויכולה היא למכור מעכשיו מה שעמד לבוא לה מבעלה שנכסי בעלה הן מעשעבדיים אלא שאין לה כח למכור כתובת אמו בלא חפצה וכן אמר הלוקח אני בוטח שאמי תסכים במכירתו ולא תערער מיהו מתנה אני עמך שאם תעריע אני מחזיר לך מעותיך וקבל עליו הלוקח ד"ו וע"ד כן נתן לו המעות ואילו אחי'א אם מערערא הפסיד הלוקח מעותיו שהרי כך התנה עמו ואין זה מה שאירש מאבא מוכר לך שהרי בחיי אמו מכר לו שוכה בהם הלוקח אם תתאלמן או תתגרש אלא

מקנה ממנו שלא באחריות ובאו הנכסים ליד האם שנאלמנה ולא ערעה ומתה ובא וחי' מערער לומר אני במקום אם אני עומד וכמו שאם היתה מערערת הי' מפסיד מעותיך גם עתה (יפירידם) בערעורו וסבר רמב"ח למימר הכי וא"ל רבא נהי דאחריות וכו' פי' מסתמא כשמכר לו ע"ד כך מכר לו שהוא לא יערער ועכשיו כשמערער נהי שיכולת לבטל המכר מפני שכיון שמכר כתובה אמו לא היתה שלו אבל הדמים חייב להחזיר לו:

הרי אנו מעלים על נכסי אבינו וכו' א"ל מי דמי התם אית ליה פסידא יתימא הכא מאי פסידא אית ליה ק' יהיב ק' ויחב ק' ור"ע אמר בני והלכתא בני פי' ר"י סבר כרמב"ח ואביי כרבא: כ' רבינו האי ז"ל אם א"ל הלוקח אני פודה זו השרה בשומתה מנך ובה"מ מוסף דין הוא להוסיף הבית עד כדי חובו יתר אין שומעין לו אלא נתון לו הלוקח חוב כלו ומסלקו: ההוא גברא דהוי מטיק ביה ק' וזוי שכיב שביק קטינא [דארעא] דהוה